

Кіцак Софія Андріївна

Студентка н.гр. 103_СПД ННІ права та психології НАВС

Науковий керівник:

Кудінов Вадим Анатолійович

кандидат фізико-математичних наук,
доцент, завідувач кафедри
інформаційних технологій ННІ права та психології НАВС

ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІВ ТА ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Забезпечення інформаційної безпеки для органів і підрозділів Національної поліції (далі – НП) відіграє важливу роль у національній безпеці України. Ефективний захист даних, стабільність службових процесів та підтримання довіри громадян до правоохоронних органів суттєво залежать від правових і організаційних аспектів цієї діяльності.

Актуальність. У сучасних умовах, коли зростають кіберзагрози та активізуються гібридні впливи, питання інформаційної безпеки органів і підрозділів НП України стає вкрай важливим. Необхідно забезпечити ефективну правову та організаційну підтримку для захисту службової інформації, сприяння оперативній діяльності та зміцнення загальної безпеки держави.

Метою дослідження є аналіз правових та організаційних аспектів забезпечення інформаційної безпеки в органах і підрозділах НП України. У процесі дослідження передбачено вивчення чинних нормативно-правових актів, оцінка ефективності існуючих механізмів захисту інформації та визначення актуальних проблем у цій сфері.

Інформаційна система НП України включає підсистеми, що здійснюють облік на основі таких вимог: наявність нормативно-правової бази; забезпечення інформаційних підрозділів персоналом; організація навчання та перепідготовки кадрів; наявність необхідних технічних, програмних й електронно-комунікаційних технологій; матеріально-технічне та фінансове забезпечення.

Основоположними завданнями цієї системи є: 1) забезпечення можливості оперативного отримання інформації у повному, систематизованому та зручному для користування вигляді; 2) збір, обробка та узагальнення інформації для оцінки ситуації та прийняття обґрунтованих оптимальних рішень на всіх рівнях управління; 3) забезпечення динамічної та ефективної інформаційної взаємодії

органів Національної поліції, інших правоохоронних органів та державних установ; 4) забезпечення захисту інформації [1, с. 32].

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності НП України залежно від підпорядкування здійснюється на трьох рівнях [2, с. 2]. *Перший рівень* є центральним і об'єднує інформаційні підсистеми поліції загальнонаціонального значення та галузевих служб НП України. На цьому рівні інтегрується інформація, що використовується для аналізу, планування, прийняття рішень і здійснення дій в межах оперативно-розшукових, слідчих та інших спеціальних заходів з протидії злочинності. *Другий рівень* – це регіональний рівень, де охоплюються інформаційні обліки, які є частинами загальнонаціональних інформаційних підсистем і застосовуються обласними службами НП України. *Третій рівень* – місцевий, включає інформаційні обліки, що є складовими загальнонаціональних інформаційних підсистем і використовуються у міських, районних підрозділах, а також у слідчих та інших підрозділах НП України.

Згідно ч. 2 ст. 25 Закону України «Про Національну поліцію» поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності: 1) формує реєстри та бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України; 2) користується реєстрами та базами (банками) даних МВС України та інших органів державної влади; 3) здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу; 4) здійснює інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями. Згідно ч. 3 ст. 25 цього Закону поліція може створювати власні реєстри та бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу, а також бази даних, що формуються в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до закону, та інформаційно-аналітичні системи (у тому числі міжвідомчі), необхідні для виконання покладених на неї повноважень [3].

Національна поліція України має доступ до баз даних: 1) єдиної інформаційної системи МВС України; 2) інших правоохоронних органів України; 3) Генерального секретаріату Інтерполу; 4) інших державних інформаційних ресурсів України [1, с. 35].

Станом на сьогодні поліція забезпечує наповнення та актуальність баз даних, що є частиною єдиної інформаційної системи МВС України, з наступних питань: 1) осіб, щодо яких поліцейські здійснюють профілактичну роботу; 2) виявлених кримінальних та адміністративних правопорушень, осіб, які їх учинили, руху кримінальних проваджень; обвинувачених, обвинувальний акт щодо яких направлено до суду; 3) розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних) осіб, які ухиляються від відбування покарання або вироку суду, або від виконання обов'язків, визначених законом для суб'єктів пробації; 4) розшуку осіб, зниклих безвісти; 5) установлення особи невідомої трупів та людей, які не можуть

надати про себе будь-яку інформацію у зв'язку з хворобою або неповнолітнім віком; 6) зареєстрованих в органах внутрішніх справ і поліції кримінальних або адміністративних правопорушень, подій, які загрожують особистій чи публічній безпеці, надзвичайних ситуацій; 7) осіб, стосовно яких поліцією застосовано адміністративне затримання, затримання в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, або інше законне затримання; осіб, підданих адміністративному арешту, домашньому арешту; осіб, яким повідомлено про підозру в учиненні кримінального правопорушення; 8) осіб, які скоїли адміністративні правопорушення, провадження у справах за якими здійснюється поліцією або територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки; 9) зареєстрованих корупційних кримінальних правопорушень, адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, а також осіб, які їх учинили, та результатів розгляду цих правопорушень у судах; 10) іноземців та осіб без громадянства, затриманих поліцією за порушення визначених правил перебування в Україні; 11) викрадених номерних речей, цінностей та іншого майна, які мають характерні ознаки для ідентифікації, або речей, пов'язаних із учиненням правопорушень, відповідно до заяв громадян; 12) викрадених (втрачених) документів за зверненням громадян; 13) знайдених, вилучених предметів і речей, у тому числі заборонених або обмежених в обігу, а також документів з ознаками підробки, які мають індивідуальні (заводські) номери; 14) транспортних засобів, які розшукуються, у тому числі у зв'язку з безвісним зникненням особи, виявлених безхазяйних транспортних засобів, а також викрадених, втрачених номерних знаків; 15) виданих дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху та дозволів на рух окремих категорій транспортних засобів [3].

Поліція має безпосередній оперативний доступ до інформації та інформаційних ресурсів інших органів державної влади з обов'язковим дотриманням Закону України «Про захист персональних даних». Інформація про доступ до реєстру та бази (банку) даних повинна фіксуватися та зберігатися в автоматизованій системі обробки даних, включно з інформацією про особу, яка отримала доступ, та про обсяг даних, доступ до яких було отримано. Кожна дія особи, яка отримує доступ до інформації, фіксується в електронному архіві. Там зберігаються дані про користувача, час доступу та обсяг отриманої інформації (передбачених статтями 25-27 Закону України «Про Національну поліцію» [3]). В електронному архіві фіксуються прізвище, ім'я, по батькові, посада та номер спеціального жетона (в разі наявності), вид отриманої інформації, реєстр, з якого отримувалася інформація, час отримання інформації та інші дані, необхідні для ідентифікації особи, яка отримувала інформацію з інформаційних ресурсів, реєстрів та баз (банків) даних [3].

Поліція вживає необхідні заходи щодо недопущення будь-яких порушень прав і свобод людини, пов'язаних з обробкою інформації. Поліцейські та особи, які мають доступ до інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС

України та інших інформаційно-комунікаційних систем (інформаційних ресурсів), несуть персональну дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність за вчинені ними діяння, що призвели до порушень прав і свобод людини, пов'язаних з обробкою інформації.

Міністерство внутрішніх справ України у межах компетенції здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів під час формування та користування поліцейськими інформаційними реєстрами та базами (банками) даних у порядку, визначеному у статтях 26, 27 Закону України «Про Національну поліцію» [3].

Висновки. Правові та організаційні аспекти забезпечення інформаційної безпеки органів і підрозділів Національної поліції України є фундаментальними для ефективного функціонування всієї системи правоохоронних органів. Інформаційна система поліції базується на наявності нормативно-правової бази, належному кадровому забезпеченні, організації професійної підготовки, використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та стабільному матеріально-фінансовому забезпеченні.

Основними завданнями у сфері інформаційно-аналітичної діяльності НП України є: забезпечення можливості оперативного доступу до систематизованої та повної інформації; здійснення збору, обробки та узагальнення інформації для оцінки оперативної обстановки; налагодження ефективної інформаційної взаємодії між підрозділами поліції та іншими правоохоронними і державними органами; забезпечення надійного захисту інформації від несанкціонованого доступу.

Завдяки чіткій організації багаторівневої інформаційної структури та постійному контролю за дотриманням відповідних законодавчих вимог, Національна поліція України забезпечує ефективну інформаційну безпеку в діяльності своїх органів та підрозділів.

Список використаних джерел:

1. Кудінов В. А., Яровий К. В. Інформаційне забезпечення правоохоронної діяльності: навч.-практ. посіб. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2024. 120 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/67587163-1e25-48d4-ba8b-ff6b12004434> (дата звернення 02.05.2025).

2. Нікулін Є. Ю. Зміст інформаційного забезпечення органів Національної поліції України. Юридична наука: 2020. 9 с. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/download/157/151> (дата звернення 05.05.2025)

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради. 2015. № 40-41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 06.05.2025)